

עין משפט
גד מצוה

רבו א מיי' פון מהל' אצל הלכה א טור שיע' ייד סי' שזג סעיף א ב: רבב א ג ד מיי' פי"א שם הלכה ה ופי"ו מהלכות י"ט הלכה כב סמג עשין ז גלאון עה טוש"ע שם סי' תא סעיף ה: רבבב ה מיי' פי"ג מהל' אצל הלכה ג סמג עשין ז טוש"ע ייד סי' שטו סעיף א:

רל ו ז מיי' שם הלכה ה סמג שם טוש"ע שם סעיף א בגי'ה וסעיף ב: רלא ח ט מיי' שם פי"ד הלכה ט סמג שם טוש"ע שם סי' שעת סעיף א:

רלב י ב מיי' שם פי"ד הלכה י סמג שם טוש"ע שם סי' שגג סעי' ו וסי' שסא סעיף ב:

רלג ל מ מיי' של פי"ג הלכה ו] יא סמג שם טוש"ע שם סי' שגז סעיף א:

רלד ג מיי' שם הלכה יז טוש"ע שם סעי' ד:

רבינו חננאל

בבליפה כר. וכלל אלו היו העניינים מבחינים, התקינו חכמים לעשות עשרים כדרך שהיו עושים לעניים, שלא הא הפרש בין עשרים לעניים. ת"י, בראשונה היו מניחין מגמר תחת מתים בחולי של פטיים, וכו', וכך היו מטבילין את הכלים על גבי הנשים שהיו מחות נדות, וכו', וכך היו מטבילין הכלים על גבי החתים כשהן זוכים, והיו בכל אלו החתים מתביישין. התקינו שהיו עושין כן לכל. בראשונה היתה הוצאת המת קשה לקרוביו, שהיו מוציאין בתכריכין ממון רב והיתה קשה עליהן הוצאתם יותר ממתתם, עד שהיו מניחין ובורחין. עד שבא רבן גמליאל וניהג קלות כמותו, וצוה להוציאו בכלי פשתן, ונהגו כל העם לצאת בכלי פשתן כמותו, והאידנא נהוג עלמא אפילו בצררא בר זוזא, פי' בחלוק בר זוזא. **מתנ'** אין מניחין את המטה במדער ברחוב, שלא להרגיל ההפך. אמר רבה בר רב הונא, אין מועד בפני תלמידי חכם, וכל שכן חנוכה ופורים, אלא מספידין בהן. והני מילי בפניו, אבל שלא בפניו לא. ויום שמועה ככפניו דמי, ומותר אפילו במדער. אמר עולא, הספד על לב, שנאמר על שרים סופדים. א' טיפוח ביד, קילוס ברגל, שנאמר הכה בכסף ודקע ברגלך. ת"י לא יקלם לא במנעל ולא בסנדל, מפני הסכנה. אמר ר' יוחנן, אבל כיון שנענע בראשו, שוב אין המנחמין ראשו לישב אצלו. ואמר ר' יוחנן, הכל חייבין לעמוד לפני נשיא חוץ מאלו וחולה. ואמר ר' יוחנן, לכל אומרי להן שבו חוץ מאבל וחולה.

אמר ר' יהודה אמר רב כל בני העיר אסורין בעשיית מלאכה, עד שינתן לקבורתו. וכל המתקשה על מתו יותר מדאי, על מת אחר הוא בוכה. וההיא איתתא דהוה לה שבעה בני, ומית חד מינייהו, והוות מתקשה יותר מדאי, ושלח לה רב הונא, ולא אשגחה ביה, ומתו לה כולהו, ומתה היא נמי. ת"י אל תבכו למת, יותר מדאי. ואל [תגדון] לו, יותר מכשיעור. הא כיצד, שלשה לבכי, ושבעה להספד, ולא אימא נעשית לו כהיתר אמר רבי לוי ז' אבל שלשה ימים הראשונים יראה את עצמו כאילו חרב מונחת לו בין שתי י' (יריכותיו) משלשה עד שבעה כאילו מונחת לו כנגדו בקרן זווית מכאן ואילך עוברת כנגדו בשוק: ולא של נשים לעולם מפני הכבוד: אמרי נהרדעי לא שנו שבו חוץ מאבל וחולה.

אמר ר' יהודה אמר רב כל בני העיר אסורין בעשיית מלאכה, עד שינתן לקבורתו. וכל המתקשה על מתו יותר מדאי, על מת אחר הוא בוכה. וההיא איתתא דהוה לה שבעה בני, ומית חד מינייהו, והוות מתקשה יותר מדאי, ושלח לה רב הונא, ולא אשגחה ביה, ומתו לה כולהו, ומתה היא נמי. ת"י אל תבכו למת, יותר מדאי. ואל [תגדון] לו, יותר מכשיעור. הא כיצד, שלשה לבכי, ושבעה להספד, ולא אימא נעשית לו כהיתר אמר רבי לוי ז' אבל ג' ימים הראשונים, ויראה עצמו כאילו חרב מונחת לו בין תחיפיו. משלשה ועד שבעה כאילו חרב מונחת בקרן זווית, מיכן ואילך כאילו חרב עוברת כנגדו בשוק. ואין מניחין מטה של נשים ברחוב לעולם מפני הכבוד. אמרי נהרדעי לא שנו

(א' ע"י גנרוך ערך טפח ד'.

כוז:

בבלי**כה**. גרס צערוך בשני כפי"ן ואית דגרסי כליכה צבי"ת

השניה כמו הללו חוזרין לכלוכן (פי'ה דף כד.) וכמו ככלוז מלא עוף (ירמיה ה) אי נמי כמו מכליז (לעיל דף י.) ופירש הקונטרס כעין סולם והיינו כעין תפירות רחוקות זו מזו ומציא הא דלמרינן במדרש נטלו את הכרוצים בפיות של חרבץ בית המקדש בתשעה באב עמוץ ומואב הוציאו את הכרוצים וכליכה היו צם מסוצים וגרס צב' כפי"ן לגירסת הערוך וכל זה שלא לזייש מי שאין לו וכן איתא במסכת צבורים (פ"ג מ"ו) צראשונה מי שהיה יודע לקר' כו' ומאזתה ההלכ' ע' מציאן ראיא להא דלאמר שמנה פסוקים שצמורה יחיד קורא אותם דלא צעי למימר שלא יקרא שליח צבור עמו כי צמייהא לא היה קורא שליח צבור עס הקורא ומה שרגילים עתה לקרות זהו מפני כדודו של קורא שלא לזייש מי שאינו יודע וכדלאמר גבי צבורים צראשונה מי שהיה יודע לקרות קורא ומי שאינו יודע לקרות (אינו קורא) מקרין אותו נמנעו מלהציא צבורים התקינו שהיו מקרין את הכל (צבורים פ"ג מ"ו): **וְנִהְיֶה קָלוֹת רֹאשׁ בַּעֲצָמוֹ**. שְׁלוֹה כן צשעת פטימרו וי"מ לאחד מצני ציתו צחיו ולשון צעלמו משמע כפירוש ראשון: **אֲבָל אֵא מַטְפַּחוֹת**. פירושסופק

כפיו זו צוז ואי"ת הא תנן פרק משילין (פי'ה דף לו:): אין מטפחין ציו"ט ופי' קונטרס צפרק המציא כדי יין (שם דף ל. דג"ה מקדיון) משום שיר או משום אצל ומאי איריא ציו"ט ומשום שמה יתקן כלי שיר אפילו צחולו של מועד אסור משום צער וצ"ל דמשום שיר קמני ולא משום אצל: **מַטְפּוּחַ ביד**. נדפרישית סופק כפיו זו על זו והכי משמע צבוריות צירושלמי כשתפס רצי יהודה את ריש לקיש שרי רצי יומנן טפח צמחל דיה [א"ל] וצחדא דיה טפחין כו' ומספקין פירש צקונטרס צבי'ה (דף לו:): קף על ירך ואם כן ויספק את כפיו (במדבר כד) על ירך הן שתי כפים על שתי ירכים וצ"ע: ה"ג ר"ח **לֹא יִקְלָם בַּמַּנְעֵל** וְלֹא בַסַּנְדַּל מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה.

פירוש דיתף שרי טפי דמחר היטב שר יעזק:

ה"ג ר"ח **לְבַלְּ אומרים** אָהן שבו חוץ **מאבל** וחולה.

פירוש תלמידי חכמים שעומדין לרץ' לומר שזו אצל וחולה אפילו עמדו אין לרץ' לומר שזו דלא די שעמדו שאין לריכין לעמוד ואם כן פשיטא שיטעו בלא רשות: **י"ם ראשון אסור**

לֵאבוֹר מַשְׁלוֹ. פירשתי למעלה אפילו אוכל כמה פעמים צאזמו יוס דלא קמני סעודה ראשונה: **אֲסוּרִין** בעשיית מלאכה. משמע דצתלמוד תורה שרי ולא אסור אלא חכם שמת דצית מדרשו בטל ^(ז) מיהו צשעת הוצאת מת אז מצטלין ת"ת כדלמרינן פ' שני דכתובות (דף י':) (זס) וצפ"ק דמגילה (דף ג:) מצטלין ת"ת להוצאת המת ולהכנסת כלה ומיהו היכא דליכא חצורתא מספקא ליה ועוד האריך רצי יחזק בתשוצה והציא ראיא מן הירושלמי: **לְגִיהוּץ** ולתספורת. למעלה ^(ז) פי' ריצי"א היה אומר [שגרסיןן] לכנסו ולתספורת ופירש למעלה ^(ס) דאשה מותרת צנטילת שער לאחר ז' ובתוספות פירש דלא ידע מנא ליה: **מִכָּאֵן** ואילך כאילו עוברת כנגדו בשוק. עד י"צ חדש והכי איתא צירושלמי כל צצעה החרב היא שלשים עד שלשים היא רופפת לאחר י"צ חדש היא חזרת לתערה ולמה הדצר דומה לכפה של אצנים כיון שזמדעועה אחת מהן מדעזעזו כולם וצש"ס ידיו נמי אמרינן (שגז דף קה:): אחד מן האחין שמת ידלגו כל האחין כו':

ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קטן

כליכה. מטה של מתים: על גצי נדום מסוס. הכלים שנשתמשו צכן צעדון צחיים שנטמאו צנגיעתן שהגדה מטמאה צנגיעתה אדם וכלים: והיו נדום חיוס מפציישום. שעושין צכן מה שאין עושין לשאר מתות: קשה לקרוציו. צתכריכין טוצים: לרדא. קצנזס:

צר זוזא. הנקנה צוזו: אין מועד לפני חכמים. שיכולין להספידו: על לב. מטפח כנגד הלצ: ציד. קופץ יד זו לזו: צרגל. מכה רגלו צקרקע: מפני הסכנה. שהופך הסנדל ושוצר רגלו: **יענע** ראשו. שגראה שניחם מעצמו: **לכל אומרים שזו**. כשעומדין לפני הנשיא: **חצורתא איכא**. חצורות הן שאלו קוצרין מתים שלהם לצדס ואלו קוצרין מתים שלהם לצדס: **ולא ישזב עוד וגו'**. משמע מכאן ואילך לא יעשה לעולם תשוצה: אלא

בראשונה היתה הוצאת המת קשה לקרוביו יותר ממותתו עד שהיו קרוביו מניחין אותו ובורחין עד שבא רבן גמליאל ונהג קלות ראש בעצמו ויצא בכלי פשתן * ונהגו העם אחריו לצאת בכלי פשתן אמר רב פפא והאידנא נהוג עלמא אפילו ^א בצרדא בר זוזא: אין מניחין את המטה ברחוב: אמר רב פפא ^א ^ב אין מועד בפני תלמיד חכם וכל שכן חנוכה ופורים ^ב והני מילי בפניו אבל שלא בפניו לא איני והא רב כהנא ספדיה לרב זביד מנהרדעא בפום נהרא אמר רב פפי ^ב יום שמועה הוה ובכפניו דמי אמר עולא ^ס הספד על לב דכתיב ^י על שרים סופדים טיפוח ביד קילוס ברגל תנו רבנן המקלם לא יקלם בסנדל אלא במנעל מפני הסכנה אמר רבי יוחנן ^ה אבל כיון שניענע ראשו שוב אין מנחמין רשאין לישב אצלו ואמר רבי יוחנן ^ו הכל חייבין לעמוד מפני נשיא חוץ מאבל וחולה ואמר ר' יוחנן ^ו לכל אומרים להם שבו חוץ מאבל וחולה אמר רב יהודה אמר רב ^ה אבל יום ראשון אסור לאכול לחם משלו מדאמר ליה רחמנא ליחזקאל ^ז ולחם אנשים לא תאכל רבה ורב יוסף ^ז מחלפי סעודתייהו להדרי ואמר רב יהודה אמר רב ^ז מת בעיר כל בני העיר אסורין בעשיית מלאכה רב המנונא איקלע לדרומתא שמע קול שיפורא דשכבא חזא הנך אינשי דקא עבדי עבדתא אמר להו ליהוה הנך אינשי בשמתא לא שכבא איכא במתא אמרו ליה חבורתא איכא במתא אמר להו ^ז אי הכי שריא ^ה לכו ואמר רב יהודה אמר רב ^ל כל ^א המתקשה על מתו יותר מדאי על מת אחר הוא בוכה ההיא איתתא דהות בשיבבותיה דרב הונא הוו לה שבעה בני מת חד מינייהו הוות קא בכיא ביתירתא עליה שלח לה רב הונא לא תעבדי הכי לא אשגחה ביה שלח לה אי צייתת מוטב ואי לא צבית ^א זוודתא לאידך מית ומיתו כולהו לסוף אמר לה תימוש זוודתא לנפשך ומיתא ^ב אל תבכו למת ואל תגדו לו אל תבכו למת יותר מדאי ואל תגדו לו יותר מכשיעור הא כיצד ^ב שלשה ימים לבכי ושבעה להספד ושלישים לגיהוץ ולתספורת מכאן ואילך אמר הקדוש ברוך הוא אי אתם רחמנים בו יותר ממני ^ב בכו בכו להולך ^ס אמר רב יהודה להולך בלא בנים רבי יהושע בן לוי לא אזל לבי ^ט אבלא אלא למאן דאזיל בלא בני דכתיב בכו בכו להולך כי לא ישוב עוד וראה את ארץ מולדתו רב הונא אמר זה שעבר עבירה ושנה בה רב הונא לטעמיה ^ט דאמר רב הונא כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה הותרה לו הותרה לו סלקא דעתך אלא אימא נעשית לו כהיתר אמר רבי לוי ^ז אבל שלשה ימים הראשונים יראה את עצמו כאילו חרב מונחת לו בין שתי ^ס (יריכותיו) משלשה עד שבעה כאילו מונחת לו כנגדו בקרן זווית מכאן ואילך כאילו עוברת כנגדו בשוק: ולא של נשים לעולם מפני הכבוד: אמרי נהרדעי לא שנו

כליכה. מטה של מתים: על גצי נדום מסוס. הכלים שנשתמשו צכן צעדון צחיים שנטמאו צנגיעתן שהגדה מטמאה צנגיעתה אדם וכלים: והיו נדום חיוס מפציישום. שעושין צכן מה שאין עושין לשאר מתות: קשה לקרוציו. צתכריכין טוצים: לרדא. קצנזס: **צר זוזא**. הנקנה צוזו: אין מועד לפני חכמים. שיכולין להספידו: על לב. מטפח כנגד הלצ: ציד. קופץ יד זו לזו: צרגל. מכה רגלו צקרקע: מפני הסכנה. שהופך הסנדל ושוצר רגלו: **יענע** ראשו. שגראה שניחם מעצמו: **לכל אומרים שזו**. כשעומדין לפני הנשיא: **חצורתא איכא**. חצורות הן שאלו קוצרין מתים שלהם לצדס ואלו קוצרין מתים שלהם לצדס: **ולא ישזב עוד וגו'**. משמע מכאן ואילך לא יעשה לעולם תשוצה: אלא

בראשונה היתה הוצאת המת קשה לקרוביו יותר ממותתו עד שהיו קרוביו מניחין אותו ובורחין עד שבא רבן גמליאל ונהג קלות ראש בעצמו ויצא בכלי פשתן * ונהגו העם אחריו לצאת בכלי פשתן אמר רב פפא והאידנא נהוג עלמא אפילו ^א בצרדא בר זוזא: אין מניחין את המטה ברחוב: אמר רב פפא ^א ^ב אין מועד בפני תלמיד חכם וכל שכן חנוכה ופורים ^ב והני מילי בפניו אבל שלא בפניו לא איני והא רב כהנא ספדיה לרב זביד מנהרדעא בפום נהרא אמר רב פפי ^ב יום שמועה הוה ובכפניו דמי אמר עולא ^ס הספד על לב דכתיב ^י על שרים סופדים טיפוח ביד קילוס ברגל תנו רבנן המקלם לא יקלם בסנדל אלא במנעל מפני הסכנה אמר רבי יוחנן ^ה אבל כיון שניענע ראשו שוב אין מנחמין רשאין לישב אצלו ואמר רבי יוחנן ^ו הכל חייבין לעמוד מפני נשיא חוץ מאבל וחולה ואמר ר' יוחנן ^ו לכל אומרים להם שבו חוץ מאבל וחולה אמר רב יהודה אמר רב ^ה אבל יום ראשון אסור לאכול לחם משלו מדאמר ליה רחמנא ליחזקאל ^ז ולחם אנשים לא תאכל רבה ורב יוסף ^ז מחלפי סעודתייהו להדרי ואמר רב יהודה אמר רב ^ז מת בעיר כל בני העיר אסורין בעשיית מלאכה רב המנונא איקלע לדרומתא שמע קול שיפורא דשכבא חזא הנך אינשי דקא עבדי עבדתא אמר להו ליהוה הנך אינשי בשמתא לא שכבא איכא במתא אמרו ליה חבורתא איכא במתא אמר להו ^ז אי הכי שריא ^ה לכו ואמר רב יהודה אמר רב ^ל כל ^א המתקשה על מתו יותר מדאי על מת אחר הוא בוכה ההיא איתתא דהות בשיבבותיה דרב הונא הוו לה שבעה בני מת חד מינייהו הוות קא בכיא ביתירתא עליה שלח לה רב הונא לא תעבדי הכי לא אשגחה ביה שלח לה אי צייתת מוטב ואי לא צבית ^א זוודתא לאידך מית ומיתו כולהו לסוף אמר לה תימוש זוודתא לנפשך ומיתא ^ב אל תבכו למת ואל תגדו לו אל תבכו למת יותר מדאי ואל תגדו לו יותר מכשיעור הא כיצד ^ב שלשה ימים לבכי ושבעה להספד ושלישים לגיהוץ ולתספורת מכאן ואילך אמר הקדוש ברוך הוא אי אתם רחמנים בו יותר ממני ^ב בכו בכו להולך ^ס אמר רב יהודה להולך בלא בנים רבי יהושע בן לוי לא אזל לבי ^ט אבלא אלא למאן דאזיל בלא בני דכתיב בכו בכו להולך כי לא ישוב עוד וראה את ארץ מולדתו רב הונא אמר זה שעבר עבירה ושנה בה רב הונא לטעמיה ^ט דאמר רב הונא כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה הותרה לו הותרה לו סלקא דעתך אלא אימא נעשית לו כהיתר אמר רבי לוי ^ז אבל שלשה ימים הראשונים יראה את עצמו כאילו חרב מונחת לו בין שתי ^ס (יריכותיו) משלשה עד שבעה כאילו מונחת לו כנגדו בקרן זווית מכאן ואילך כאילו עוברת כנגדו בשוק: ולא של נשים לעולם מפני הכבוד: אמרי נהרדעי לא שנו

בראשונה היתה הוצאת המת קשה לקרוביו יותר ממותתו עד שהיו קרוביו מניחין אותו ובורחין עד שבא רבן גמליאל ונהג קלות ראש בעצמו ויצא בכלי פשתן * ונהגו העם אחריו לצאת בכלי פשתן אמר רב פפא והאידנא נהוג עלמא אפילו ^א בצרדא בר זוזא: אין מניחין את המטה ברחוב: אמר רב פפא ^א ^ב אין מועד בפני תלמיד חכם וכל שכן חנוכה ופורים ^ב והני מילי בפניו אבל שלא בפניו לא איני והא רב כהנא ספדיה לרב זביד מנהרדעא בפום נהרא אמר רב פפי ^ב יום שמועה הוה ובכפניו דמי אמר עולא ^ס הספד על לב דכתיב ^י על שרים סופדים טיפוח ביד קילוס ברגל תנו רבנן המקלם לא יקלם בסנדל אלא במנעל מפני הסכנה אמר רבי יוחנן ^ה אבל כיון שניענע ראשו שוב אין מנחמין רשאין לישב אצלו ואמר רבי יוחנן ^ו הכל חייבין לעמוד מפני נשיא חוץ מאבל וחולה ואמר ר' יוחנן ^ו לכל אומרים להם שבו חוץ מאבל וחולה אמר רב יהודה אמר רב ^ה אבל יום ראשון אסור לאכול לחם משלו מדאמר ליה רחמנא ליחזקאל ^ז ולחם אנשים לא תאכל רבה ורב יוסף ^ז מחלפי סעודתייהו להדרי ואמר רב יהודה אמר רב ^ז מת בעיר כל בני העיר אסורין בעשיית מלאכה רב המנונא איקלע לדרומתא שמע קול שיפורא דשכבא חזא הנך אינשי דקא עבדי עבדתא אמר להו ליהוה הנך אינשי בשמתא לא שכבא איכא במתא אמרו ליה חבורתא איכא במתא אמר להו ^ז אי הכי שריא ^ה לכו ואמר רב יהודה אמר רב ^ל כל ^א המתקשה על מתו יותר מדאי על מת אחר הוא בוכה ההיא איתתא דהות בשיבבותיה דרב הונא הוו לה שבעה בני מת חד מינייהו הוות קא בכיא ביתירתא עליה שלח לה רב הונא לא תעבדי הכי לא אשגחה ביה שלח לה אי צייתת מוטב ואי לא צבית ^א זוודתא לאידך מית ומיתו כולהו לסוף אמר לה תימוש זוודתא לנפשך ומיתא ^ב אל תבכו למת ואל תגדו לו אל תבכו למת יותר מדאי ואל תגדו לו יותר מכשיעור הא כיצד ^ב שלשה ימים לבכי ושבעה להספד ושלישים לגיהוץ ולתספורת מכאן ואילך אמר הקדוש ברוך הוא אי אתם רחמנים בו יותר ממני ^ב בכו בכו להולך ^ס אמר רב יהודה להולך בלא בנים רבי יהושע בן לוי לא אזל לבי ^ט אבלא אלא למאן דאזיל בלא בני דכתיב בכו בכו להולך כי לא ישוב עוד וראה את ארץ מולדתו רב הונא אמר זה שעבר עבירה ושנה בה רב הונא לטעמיה ^ט דאמר רב הונא כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה הותרה לו הותרה לו סלקא דעתך אלא אימא נעשית לו כהיתר אמר רבי לוי ^ז אבל שלשה ימים הראשונים יראה את עצמו כאילו חרב מונחת לו בין שתי ^ס (יריכותיו) משלשה עד שבעה כאילו מונחת לו כנגדו בקרן זווית מכאן ואילך כאילו עוברת כנגדו בשוק: ולא של נשים לעולם מפני הכבוד: אמרי נהרדעי לא שנו

בראשונה היתה הוצאת המת קשה לקרוביו יותר ממותתו עד שהיו קרוביו מניחין אותו ובורחין עד שבא רבן גמליאל ונהג קלות ראש בעצמו ויצא בכלי פשתן * ונהגו העם אחריו לצאת בכלי פשתן אמר רב פפא והאידנא נהוג עלמא אפילו ^א בצרדא בר זוזא: אין מניחין את המטה ברחוב: אמר רב פפא ^א ^ב אין מועד בפני תלמיד חכם וכל שכן חנוכה ופורים ^ב והני מילי בפניו אבל שלא בפניו לא איני והא רב כהנא ספדיה לרב זביד מנהרדעא בפום נהרא אמר רב פפי ^ב יום שמועה הוה ובכפניו דמי אמר עולא ^ס הספד על לב דכתיב ^י על שרים סופדים טיפוח ביד קילוס ברגל תנו רבנן המקלם לא יקלם בסנדל אלא במנעל מפני הסכנה אמר רבי יוחנן ^ה אבל כיון שניענע ראשו שוב אין מנחמין רשאין לישב אצלו ואמר רבי יוחנן ^ו הכל חייבין לעמוד מפני נשיא חוץ מאבל וחולה ואמר ר' יוחנן ^ו לכל אומרים להם שבו חוץ מאבל וחולה אמר רב יהודה אמר רב ^ה אבל יום ראשון אסור לאכול לחם משלו מדאמר ליה רחמנא ליחזקאל ^ז ולחם אנשים לא תאכל רבה ורב יוסף ^ז מחלפי סעודתייהו להדרי ואמר רב יהודה אמר רב ^ז מת בעיר כל בני העיר אסורין בעשיית מלאכה רב המנונא איקלע לדרומתא שמע קול שיפורא דשכבא חזא הנך אינשי דקא עבדי עבדתא אמר להו ליהוה הנך אינשי בשמתא לא שכבא איכא במתא אמרו ליה חבורתא איכא במתא אמר להו ^ז אי הכי שריא ^ה לכו ואמר רב יהודה אמר רב ^ל כל ^א המתקשה על מתו יותר מדאי על מת אחר הוא בוכה ההיא איתתא דהות בשיבבותיה דרב הונא הוו לה שבעה בני מת חד מינייהו הוות קא בכיא ביתירתא עליה שלח לה רב הונא לא תעבדי הכי לא אשגחה ביה שלח לה אי צייתת מוטב ואי לא צבית ^א זוודתא לאידך מית ומיתו כולהו לסוף אמר לה תימוש זוודתא לנפשך ומיתא ^ב אל תבכו למת ואל תגדו לו אל תבכו למת יותר מדאי ואל תגדו לו יותר מכשיעור הא כיצד ^ב שלשה ימים לבכי ושבעה להספד ושלישים לגיהוץ ולתספורת מכאן ואילך אמר הקדוש ברוך הוא אי אתם רחמנים בו יותר ממני ^ב בכו בכו להולך ^ס אמר רב יהודה להולך בלא בנים רבי יהושע בן לוי לא אזל לבי ^ט אבלא אלא למאן דאזיל בלא בני דכתיב בכו בכו להולך כי לא ישוב עוד וראה את ארץ מולדתו רב הונא אמר זה שעבר עבירה ושנה בה רב הונא לטעמיה ^ט דאמר רב הונא כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה הותרה לו הותרה לו סלקא דעתך אלא אימא נעשית לו כהיתר אמר רבי לוי ^ז אבל שלשה ימים הראשונים יראה את עצמו כאילו חרב מונחת לו בין שתי ^ס (יריכותיו) משלשה עד שבעה כאילו מונחת לו כנגדו בקרן זווית מכאן ואילך כאילו עוברת כנגדו בשוק: ולא של נשים לעולם מפני הכבוד: אמרי נהרדעי לא שנו

בראשונה היתה הוצאת המת קשה לקרוביו יותר ממותתו עד שהיו קרוביו מניחין אותו ובורחין עד שבא רבן גמליאל ונהג קלות ראש בעצמו ויצא בכלי פשתן * ונהגו העם אחריו לצאת בכלי פשתן אמר רב פפא והאידנא נהוג עלמא אפילו ^א בצרדא בר זוזא: אין מניחין את המטה ברחוב: אמר רב פפא ^א ^ב אין מועד בפני תלמיד חכם וכל שכן חנוכה ופורים ^ב והני מילי בפניו אבל שלא בפניו לא איני והא רב כהנא ספדיה לרב זביד מנהרדעא בפום נהרא אמר רב פפי ^ב יום שמועה הוה ובכפניו דמי אמר עולא ^ס הספד על לב דכתיב ^י על שרים סופדים טיפוח ביד קילוס ברגל תנו רבנן המקלם לא יקלם בסנדל אלא במנעל מפני הסכנה אמר רבי יוחנן ^ה אבל כיון שניענע ראשו שוב אין מנחמין רשאין לישב אצלו ואמר רבי יוחנן ^ו הכל חייבין לעמוד מפני נשיא חוץ מאבל וחולה ואמר ר' יוחנן ^ו לכל אומרים להם שבו חוץ מאבל וחולה אמר רב יהודה אמר רב ^ה אבל יום ראשון אסור לאכול לחם משלו מדאמר ליה רחמנא ליחזקאל ^ז ולחם אנשים לא תאכל רבה ורב יוסף ^ז מחלפי סעודתייהו להדרי ואמר רב יהודה אמר רב ^ז מת בעיר כל בני העיר אסורין בעשיית מלאכה רב המנונא איקלע לדרומתא שמע קול שיפורא דשכבא חזא הנך אינשי דקא עבדי עבדתא אמר להו ליהוה הנך אינשי בשמתא לא שכבא איכא במתא אמרו ליה חבורתא איכא במתא אמר להו ^ז אי הכי שריא ^ה לכו ואמר רב יהודה אמר רב ^ל כל ^א המתקשה על מתו יותר מדאי על מת אחר הוא בוכה ההיא איתתא דהות בשיבבותיה דרב הונא הוו לה שבעה בני מת חד מינייהו הוות קא בכיא ביתירתא עליה שלח לה רב הונא לא תעבדי הכי לא אשגחה ביה שלח לה אי צייתת מוטב ואי לא צבית ^א זוודתא לאידך מית ומיתו כולהו לסוף אמר לה תימוש זוודתא לנפשך ומיתא ^ב אל תבכו למת ואל תגדו לו אל תבכו למת יותר מדאי ואל תגדו לו יותר מכשיעור הא כיצד ^ב שלשה ימים לבכי ושבעה להספד ושלישים לגיהוץ ולתספורת מכאן ואילך אמר הקדוש ברוך הוא אי אתם רחמנים בו יותר ממני ^ב בכו בכו להולך ^ס אמר רב יהודה להולך בלא בנים רבי יהושע בן לוי לא אזל לבי ^ט אבלא אלא למאן דאזיל בלא בני דכתיב בכו בכו להולך כי לא ישוב עוד וראה את ארץ מולדתו רב הונא אמר זה שעבר עבירה ושנה בה רב הונא לטעמיה ^ט דאמר רב הונא כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה הותרה לו הותרה לו סלקא דעתך אלא אימא נעשית לו כהיתר אמר רבי לוי ^ז אבל שלשה ימים הראשונים יראה את עצמו כאילו חרב מונחת לו בין שתי ^ס (יריכותיו) משלשה עד שבעה כאילו מונחת לו כנגדו בקרן זווית מכאן ואילך כאילו עוברת כנגדו בשוק: ולא של נשים לעולם מפני הכבוד: אמרי נהרדעי לא שנו

לֵאבוֹר מַשְׁלוֹ. פירשתי למעלה אפילו אוכל כמה פעמים צאזמו יוס דלא קמני סעודה ראשונה: **אֲסוּרִין** בעשיית מלאכה. משמע דצתלמוד תורה שרי ולא אסור אלא חכם שמת דצית מדרשו בטל ^(ז) מיהו צשעת הוצאת מת אז מצטלין ת"ת כדלמרינן פ' שני דכתובות (דף י':) (זס) וצפ"ק דמגילה (דף ג:) מצטלין ת"ת להוצאת המת ולהכנסת כלה ומיהו היכא דליכא חצורתא מספקא ליה ועוד האריך רצי יחזק בתשוצה והציא ראיא מן הירושלמי: **לְגִיהוּץ** ולתספורת. למעלה ^(ז) פי' ריצי"א היה אומר [שגרסיןן] לכנסו ולתספורת ופירש למעלה ^(ס) דאשה מותרת צנטילת שער לאחר ז' ובתוספות פירש דלא ידע מנא ליה: **מִכָּאֵן** ואילך כאילו עוברת כנגדו בשוק. עד י"צ חדש והכי איתא צירושלמי כל צצעה החרב היא שלשים עד שלשים היא רופפת לאחר י"צ חדש היא חזרת לתערה ולמה הדצר דומה לכפה של אצנים כיון שזמדעועה אחת מהן מדעזעזו כולם וצש"ס ידיו נמי אמרינן (שגז דף קה:): אחד מן האחין שמת ידלגו כל האחין כו':

בראשונה היתה הוצאת המת קשה לקרוביו יותר ממותתו עד שהיו קרוביו מניחין אותו ובורחין עד שבא רבן גמליאל ונהג קלות ראש בעצמו ויצא בכלי פשתן * ונהגו העם אחריו לצאת בכלי פשתן אמר רב פפא והאידנא נהוג עלמא אפילו ^א בצרדא בר זוזא: אין מניחין את המטה ברחוב: אמר רב פפא ^א ^ב אין מועד בפני תלמיד חכם וכל שכן חנוכה ופורים ^ב והני מילי בפניו אבל שלא בפניו לא איני והא רב כהנא ספדיה לרב זביד מנהרדעא בפום נהרא אמר רב פפי ^ב יום שמועה הוה ובכפניו דמי אמר עולא ^ס הספד על לב דכתיב ^י על שרים סופדים טיפוח ביד קילוס ברגל תנו רבנן המקלם לא יקלם בסנדל אלא במנעל מפני הסכנה אמר רבי יוחנן ^ה אבל כיון שניענע ראשו שוב אין מנחמין רשאין לישב אצלו ואמר ר' יוחנן, הכל חייבין לעמוד לפני נשיא חוץ מאלו וחולה. ואמר ר' יוחנן, לכל אומרי להן שבו חוץ מאבל וחולה.

אמר ר' יהודה אמר רב כל בני העיר אסורין בעשיית מלאכה, עד שינתן לקבורתו. וכל המתקשה על מתו יותר מדאי, על מת אחר הוא בוכה. וההיא איתתא דהוה לה שבעה בני, ומית חד מינייהו, והוות מתקשה יותר מדאי, ושלח לה רב הונא, ולא אשגחה ביה, ומתו לה כולהו, ומתה היא נמי. ת"י אל תבכו למת, יותר מדאי. ואל [תגדון] לו, יותר מכשיעור. הא כיצד, שלשה לבכי, ושבעה להספד, ולא אימא נעשית לו כהיתר אמר רבי לוי ז' אבל ג' ימים הראשונים, ויראה עצמו כאילו חרב מונחת לו בין תחיפיו. משלשה ועד שבעה כאילו חרב מונחת בקרן זווית, מיכן ואילך כאילו חרב עוברת כנגדו בשוק. ואין מניחין מטה של נשים ברחוב לעולם מפני הכבוד. אמרי נהרדעי לא שנו

מסורת הש"ס

(ה) מה עא. [מוסף] דגה פי"ט ע"י מוס' שם ד"ה אלא טעמיה, (ז) כתובות ח: [מוספתא סט,] א) גני הערוך דלדא ועי' צ"מ נא. דליאת התם לדרייתא פרשיי' בגדי קצנ